

DECIMUM TERTIUM ECCLESIAE SÆCULUM.

CAPUT PRIMUM.

SUMMORUM PONTIFICUM SERIES CONTEXITUR.

Innocentio III humanis rebus exempto anno 1216, romanæ et apostolicæ præfuerunt Ecclesiæ, tertio decimo sæculo, *Honorius III, Gregorius IX, Cælestinus IV, Innocentius IV, Alexander IV, Urbanus IV, Clemens IV, Gregorius X, Innocentius V, Hadrianus V, Joannes XXI, Nicolaus III, Martinus IV, Honorius IV, Nicolaus IV, Cælestinus V* et *Bonifacius VIII*.

CLXXVII. Honorius e nobilissima gente Sabellorum, Cincius antea vocatus, a die XV ante kal. augusti anno 1216, usque ad diem XV kalendarum aprilium anno 1227, per annos nempe 10 et menses 8 romanam gubernavit Ecclesiam. Perusiæ electus, et Romæ summa civium exceptus gratulatione, ad opprimendam hæresim albigenensium solemnem nudis pedibus habuit supplicationem. Coronavit Corteniacum, imperatorem Græcorum, et Fredericum II, imperatorem Occidentis. Pro Cruce signatorum expeditione maximam gessit sollicitudinem. Genuensibus partem cessit insulæ Corsicæ. Cardinalium cœtum magnopere decoravit. In eorumdem cardinalium conclavi primum omnium fuisse electum, falso quidam scripsere; id enim ante Gregorium X non fuit in usu receptum. Ab hujus pontificis anno quarto, cœpisse fertur vicecancellariatus R. E. dignitas, præcipua post apostolicæ Sedis auctoritatem ¹.

¹ Honorii, et ab eo confirmati ordinis Minorum S. Francisci meminit quoque cantu XI *De Paradiso* Dantes Aligherius. Extat in V Decretalium, tit. XXXIII, cap. XXVIII, Honorii constitutio, lata anno 1220, qua inhibetur lectio studiumque juris civilis, Parisiis, et in aliis locis vicinis, propterea quod « in Francia et nonnullis provinciis laici imperatorum legibus non utuntur. »

CLXXVIII. Suffectus Honorio *Gregorius IX*. Antea Ugolinus dicebatur, cardinalis et ostiensis episcopus. Curavit, ut per S. Raymundum de Pennafortio in unum corpus redigerentur decessorum suorum responsa, vulgavitque anno 1234 quinque Decretalium libros. Fredericum II compulit ad sacram, quam voverat, expeditionem, ac turpem cum sultano pacem cum pactus foret, diris devovit ¹. Indixerat concilium, quando partim captis, partim submersis ab Entio, Frederici notho, et a Pisano-
rum ² classe episcopis, qui Genuensium ratibus profecturi ad concilium vehebantur, mœrore confectus oecubuit, anno 1241, XII kal. septembris, annis 14 et mensibus 5 in apostolico exactis regimine.

CLXXIX. Post Gregorium Ecclesiæ præfuit diebus tantum 17 *Cælestinus IV* Mediolanensis, antea Gaufridus Castilionæus, extinctus anno nuper citato, VIII idus octobr.

CLXXX. Post interpontificium mensium ferme viginti, inauguratus est pontifex anno 1243, VIII kal. julias, Sinibaldus Fliscus, Genuensis, *Innocentii IV* nomine adscito. Fertur omnium primus rosam auream solemniter benedixisse. Verum id ante annum 1400 non obtinuisse, Pagius, aliique contendunt. Fuit canonum scientissimus, ut ejus scripta declarant. Præfuit lugdunensi I concilio œcumenico, eiecitque a fidelium communionem Conradum, filium Frederici II, affectantem imperium. Diem obiit Neapoli anno 1254, die 7 decembris, in cathedrali

¹ Gregorius legatos misit ad S. Ludovicum Galliarum regem, Jacobum et Othonem, cardinales, belli sacri causa, qui in reditu capti sunt temeritate Obriaci Genuensis. Contentione orta inter Biturigum et Burdigalæ archiepiscopos, uter utri subesset, Gregorius Simplicium metropolitanum constituit.

² Pisani anno 1296 absolutionem impetrarunt, et quotannis suam commemorant expiationem, idibus novembris. De Gregorio IX ejusque cum Frederico II dissidiis, legendus Ricordanus, historicus florentinus cæteris hac in parte accuratior. Eundem Gregorium ostendendo capita SS. apostolorum Petri et Pauli avertisse Romanorum animos a Frederico, Fulgosus et Papius scripsere. Obiisse an. 1239 ait idem Papius, repugnantibus aliis. Idem Papius appellat Cælestinum IV *decem et octo dierum pontificem*. Burius mortuum ait *ante consecrationem*, quod et affirmat cum aliis Sandinus.

ecclesia sepultus, post annos 11, menses 5, diesque 15 pontificatus.

CLXXXI. Huic, pridie idus decembris, suffectus est Neapoli Raynaldus, episcopus ostiensis et Veliternus, *Alexandri IV* nomine assumpto. Patria illi Hernicorum caput Anagnia. Regularium ordines in pretio habuit, urbemque Patavium eripuit immanissimo tyranno Eccelino. Compulit ad obsequia Bononienses, gymnasium illis et sacra interdicens. Viterbii celebrato concilio, ut Genuenses Venetosque conciliaret, ibidem obiit, cum sexennium et menses quinque episcopatus exegisset, anno 1261, VIII kalendas junias.

CLXXXII. Pontificatum deinde consecutus est *Urbanus IV*, Augustæ Treucarum, in Gallia celtica natus; qui cum esset patriarcha jerosolymitanus, Jacobus Pantaleon nuncupatus, et forte de rebus palæstinis acturus Romam venisset, a cardinalibus inter se Viterbii dissidentibus, præter spem creatus est. Corporis Christi solemne festum instituit, et post triennium ac mensem naturæ concessit Perusiæ, VI nonas octobris, anno 1264.

CLXXXIII. Triennio et mensibus novem post Urbanum, romanam rexit Ecclesiam *Clemens IV*, Gallus item ac Narbonensis, juris peritissimus, vir tantæ probitatis et tam a propinquis alienus, ut nulli horum permiserit ad Urbem accedere, et duæ, quas ante sacerdotium susceperat, filiae, non potuerint nubere ob dotis tenuitatem. Singulare in summo præsule exemplum! Extinctus est Viterbii an. 1268, novembri mense exeunte, humili sepulcro sibi in ecclesia FF. Prædicatorum designato.

CLXXXIV. Dissidentibus tum cardinalibus, horumque comitiis prorogatis in annum tertium, electus est tandem *B. Gregorius X*, antea Thebaldus Placentinus et archidiaconus leodicensis, ob res præclare gestas in Syria plurimum commendatus. Hinc de inauguratione ista vulgatum est distichon:

Papatus munus tulit archidiaconus unus,
Quem patrem patrum fecit discordia fratrum.

Ne ad tantæ dignitatis fastigium eveheretur, S. Philippus Be-

nitius, ordinis Servorum propagator, decusque Florentinorum, diu apud Luniatum montem delituit. Gregorius Syriæ rebus et sacrae expeditioni prospexit; lugdunensem II synodum celebravit, Guelphorum et Gibellinorum factiones studuit extinguere, recuperavit Romandiolam et exarchatum Ravennæ, et decessit Aretii, IV idus januarii, an. 1276.

CLXXXV. Quatuor deinde romani pontifices brevissimo temporis intervallo sederunt, *Innocentius V*,

CLXXXVI. Hadrianus V,

CLXXXVII. Joannes XXI,

CLXXXVIII. Atque *Nicolaus III*. Innocentius V, ex] familia Prædicatorum assumptus, ortusque Tarantasiæ, civitas est Allobrogum in Sabaudia, Pisanos conciliavit Lucensibus, et plura facturus illustrior, post quintum pontificatus mensem, XI kal. julias decubuit. *Hadrianus* vero, antea Ortobonus Fliscus, Genuensis, XV kal. sept., quæ dies fuit 37 ab illius electione, nec sacra ordinatione aut consecratione suscepta, decessit. *Joannes XXI*, genere Lusitanus, octavo mense episcopatus nondum exacto, idibus maii, cameræ ruina percussus interiit, anno 1277. Joannes iste dicitur XXI, cum revera sit XX, non propter Joannam papissam, ut putat Ciaconius, sed quia in pontificum catalogos irrepserunt quoque nonnulla pseudo-pontificum nomina, ut Benedicti X¹, Bonifacii VII, Joannis XVI et Leonis VII. Arbitror Joannem intrusum esse illum, de quo diximus sæculo X, num. 142, quo catalogis inserto, Joannes, de quo nunc agimus, erit XXI. *Nicolaus* autem III, Romanus, Ursina natus gente, tranquillitatis Ecclesiæ, probatissimorumque virorum promotor, anno 1280, XI kal. septembris, regiminis sui anno altero et nono fluente mense, diem obiit extremam². Simonia redarguitur a Dante cantu *Inf.* XIX.

CLXXXIX. Post Nicolaum sedit ultra annos quatuor ac men-

¹ Benedictum X verum fuisse pontificem evincere studet vir cl. Stephanus Borgia.

² Nicolai III obitum præcessit tanta Tibridis exundatio, ut ad Pantheon quatuor supergrederetur pedes. Præsagium ejusdem obitus putarunt nonnulli, ut olim Julii Cæsaris illuvio Padi.

sem, *Martinus IV*¹, antea Simon de Bria, angusta Galliarum provincia. Michaellem Palæologum se a romana segregantem Ecclesia, anathemate perstrinxit, damnavitque pariter auctores conjurationis quæ *Vesperis Siculis* nomen dedit, necnon Petrum, Aragoniæ regem, invadentem Siciliam. Vita functus est Perusiæ, IV kal. aprilis, anno 1285.

CXC. Sedit deinde biennio et extinctus est anno 1287, III nonas aprilis, *Honorius IV*, ex nobilissima romana gente Sabella, auctor, ut exoticæ linguæ Parisiis traderentur ad faciliorem orthodoxæ fidei propagationem.

CXCI. Huic suffectus est *Nicolaus IV* ex Minorum familia, patria Asculanus ad Truentum fluvium; quo auctore Tartari christiana fide fuerunt imbuti, Veneti quæsitorum fidei exceperere, et instauratæ fuere romanæ urbis basilicæ; eoque sedente, Nazarethana Deiparæ domus fertur Tersactum², apud Dalmatas, fuisse divinitus transvecta VIII idus maias anno 1291, quo anno Saladinus, rex Babylonæ, Jerosolymam expugnavit. Nicolaus autem fati cessit proximo anno 1292 inchoato, pontificatus sui quinto, die aprilis IV.

CXCII. S. Cælestinus V, cognominatus antea a monte Aprutii, in quo agebat vitæ genus asperrimum, Petrus de Murrone et Cælestinorum institutor, tanta præditus fuit humilitate, ut ad summam dignitatem evectus, in cardinalium discordia, quæ ultra biennium suo romanam Ecclesiam destituerat pastore, anno 1294, die 5 julii, fessus dumtaxat precibus, invitusque delatum honorem susceperit, Aquilam Vestinorum caput adierit vectus asello, ad frena Siliciæ et Hungariæ regibus præeuntibus, et post mensem V, diemque octavam, eodem an. 1294, die 13 decembris, sese summo sacerdotio abdicaverit. De quo maximæ virtutis exemplo haud recte sentire videtur Dantes Aligherius in *Inferno* cantu III, quamquam aut de Esau, aut de

¹ Appellatus est *Martinus IV*, quoniam S. *Martinus I* inauguratus est pontifex anno 749; *Martinus* autem II idem est, ac Marinus I, electus an. 882, et *Martinus III*, idem cum Marino II, ad summum pontificatum evecto, anno 942.

² Hinc vero in agrum Lauretanum translata, IV idus decembris, anno 1294, sedente S. Cælestino V.

aliis poetam fuisse locutum post Benvenutum Imolensem Victorellus, Barcellinius, alique contendunt. Sed legito Christophori Landini Commentarium pag. 20, 2, necnon S. Antoninum 3 p. Chron., tit. XX, cap. VIII. Sane Cælestinus a Bonifacio VIII in arcem Fumonis inclusus, illic anno proximo 1295, XIV kal. junias, obdormivit in Domino.

CXCIII. Quid de *Bonifacio* Cælestini successore senserint ætati ejus proximiores, constat ex prælaudato florentino poeta, *Inferni*, cant. XIX et XXVII, et Comment. Landini et Vellutelli¹. Idem *Bonifacius*, hujus nominis VIII, Anagniam Latii urbem patriam habuit, primum illi nomen Benedictus Cajetanus; infensissimus fuit Columnensibus, Romanorum potentissimis. Libris quinque Decretalium Gregorii IX addidit *Sextum*, seditque annis 8, m. 9, d. 18, extinctus an. 1303, V idus octobris.

PATRIARCHARUM NOMINA.

Occupata C. P. a Latinis anno 1204, sederunt ibidem usque ad annum 1261, quo civitas recuperata fuit a Michaelle Palæologo, patriarchæ latini, *Thomas* Maurocenus, *Matthæus*, *Nicolaus* et *Pantaleon* Justinianus. In concilio lateranensi an. 1215 post romanam patriarchatus honor sedi C. P. collatus fuit. E Græcis vero sederunt *Germanus* Adrianopolitanus an. 1261, intrusus a Michaelle, post ipsum vero *Joseph*, monachus, *Joannes Vecchus*, *Georgius* Cyprius, schismaticus, *Anasthasius* et *Joannes Sozopolites*, monachus, qui obiit an. 1300 Sederunt Antiochiæ post Radulphum II, *Petrus*, *Petrus* alter, *Raynerius*, *Albertus* Regiensis, *Christianus*, etc. Jerosolymis autem post Monachum, *Albertus*, *Rodulphus*, *Lotharius*, *Gerondus*, *Jacobus* de Vitriaco, *Robertus*, *Jacobus*, *Pantaleo*, *Gullielmus*, *Thomas*, *Thomas* alter, *Joannes* Verzellensis, *Elias* et *Nicolaus* de Anapiis, atque *Rodulphus* de Grandivilla, episcopali exutus honore a Bonifacio VIII.

¹ Quantum Bonifacius oderit Gibellinos, et quæ protulerit verba sacros imponens cineres Procheto Genuensium pontifici, videsis apud Petrum Crinitum *De honesta disciplina*, lib. VII, cap. XIII. Italicum de Bonifacio VIII proverbium, et illud quidem dedecoris et infamiæ, refert P. Pompeius Venturi S. J. in suis adnot. in *Purgat.* Dantis, cant. XX, XC.

CAPUT II.

DE CONCILIIS SÆCULO XIII CELEBRATIS.

Inter sæculi hujus concilia principem tenent locum tria generalia sive œcumenica, nempe *lateranense IV*, *lugdunense I* et *lugdunense II*, quamvis alia plura cum ad hæreses profligandas, tum ad ecclesiasticam disciplinam instaurandam fuerint indicta.

Ac primo lateranense IV inter œcumenica XII, convocatum fuit ab Innocentio III an. 1215. Congregatum fuit, ut albigenisium hæresis, erroresque Joachimi abbatis et Almarici damnarentur, atque ut ageretur de Palæstina recuperanda. Episcopi 412¹, inter quos patriarchæ constantinopolitanus et jerosolymitanus, oratores christianorum principum, necnon supra octingentos cœnobiarchæ huic concilio interfuerunt. Statutum can. III, ut hæretici magistratibus civilibus puniendi tradantur; in v post romanam Ecclesiam locus nobilior conceditur constantinopolitanæ, quæ illum a concilio constantinopolitano I an. 381, ut alibi diximus, usurpaverat. Vicesimo autem primo fidelibus cunctis præcipitur, ut saltem semel in anno, recurrente Paschate, proprio sacerdoti peccata confessi, sacrum Domini Corpus accipiant. Decretum quoque, ut Judæi et Saraceni inter christianos commorantes, aliquo indumenti genere ab iis secernantur; præter quæ alia complura fuerunt saluberrime constituta.

Concilium vero *lugdunense I* seu œcumenicum XIII indixit Innocentius IV, an. 1245. Huic adfuere cum ipso Innocentio episcopi 140 plus minus, præter S. R. E. cardinales et patriarchas C. P., antiochenum et aquileiensem, necnon Balduinum II imperatorem, aliorumque principum oratores. Conditi ibidem

¹ In tabulis subjectis vol. II *Rationarii Temp.* Petavii legitur adfuisse Patres 1283, inter quos episcopi erant 673. Joachimus, abbas cisterciensis, genere Calaber, florebat sæc. XIII ineunte. Permulti tanquam insignem prophetam eum habuerunt, præsertim rex Angliæ Richardus, in Sicilia agens. Aiebat natum jam Antichristum, aliaque hujus furfuris nugabatur. Edidit futurorum pontificum vaticinia. De illo rursus infra c. IV.

canones XVII, quorum XII a Bonifacio VIII inserti fuerunt VI Decretalium, cum pertractent de judiciis ecclesiasticis; reliqui spectant ad subsidia mittenda cruce signatis et Latinorum imperio in Oriente periclitanti, arcendosque a christianorum finibus Tartaros. Concessus in eodem concilio cardinalibus pileus rubeus. Quod legitur apud Baronium ad annum 996, § 64, nonnullos asserere in hoc ipso concilio Septemviris collatum jus eligendi imperatorem, opponitur iis quæ dicuntur de Gregorio V. Recole dicta sæculo X, cap. II.

Alterum generale concilium *lugdunense II* celebratum fuit sub Gregorio X, an. 1274. Interfuere episcopi 500, abbates 70, prælati alii 1,000. Præfuit quidem Gregorius, sed cuncta eodem jubente pontifice directa sunt a S. Bonaventura. Definita est processio Spiritus sancti a Patre et a Filio, ac rursus Græci in communionem recepti sunt; statuta auxilia christianis bellum in Syria gerentibus, pluraque constituta canonibus xxx regimini Ecclesiarum perutilia.

Præter hæc vero concilia œcumenica ad hæreses extirpandas habita sunt anno 1201 *parisiense*, in quo damnatus est Euranus miles, infectus hæresi Bulgarorum, qui et publice exustus est. In altero *parisiensi* concilio, anno 1209, Almericus Carnotensis, atque in altero anno 1223 Bartholomæus quidam antipapa albigenisium damnatus est. Idem albigenes una cum Raymundo, comite tolosano, ipsorum fautore, synodali sententia proscripti fuerunt *Narbonæ* anno 1207, *Avenione* 1209 et 1210, *Tolosæ* et *Arelate* eodem anno, *Vauri* et *Mureti* in Occitania, parva Galliæ Narbonensis provincia, anno 1213, *Montispeliensis*, aut Maglone, an. 1214, *Tarracone* item an. 1242, adstante Raymundo de Pennafort, ibique rursus an. 1244 damnati fuere cum omnibus fautoribus suis valdenses, qui irruerant in Aragoniam. Expungimus nos constantinopolitanum concilium an. 1185, in quo adstantibus imp. Andronico Palæologo, cunctisque magnatibus, disputatum est de processione Spiritus sancti a Filio, et Vecchus pridem patriarcha Latinis adherens, iterum in carcerem injectus est; de qua synodo plura apud Pachimerem, lib. VII *Hist.*, et Leonem Allatum,

lib. II *De Cons. orient. et occident. Eccl.*, cap. II. Conciliis ad disciplinam spectantibus J. Cabassut. in *Notitia ecclesiast.*, accenset *tolosanum* 1229, quo post revocatum ad frugem Raymundum comitem editi fuere canones XLV; *narbonense* anni 1235, in quo certæ quædam leges inquisitoribus fidei fuerunt præscriptæ; *turonense* anni 1236, quo advocatorum muneri, conversorum nuper ad fidem institutioni et hospitalitatis consuetudini provisum est; *londinense* an. 1268, in quo restituta fuit collapsa sacrorum rituum, morumque sanctorum ratio; *avenoniense* an. 1270, in quo pertractatum est de bonis Ecclesiarum non alienandis et de puniendis clericis qui episcopum sibi præpositos læserint, et *regiense* 1285, in quo preces pro christianorum principum pace, 40 dierum additis indulgentiis, clero, ac populo fuerunt indictæ. His vir eruditus addidit S. Ludovici, Francorum regis, statuta XXV, edita Parisiis anno 1254, ejusdemque regis pragmaticam sanctionem¹. Sed plura etiam concilia recenseri possent, cum historici, circa 36, sæculo, in quo versamur, commemorent², imo Cavæus in *Sæculo scholastico* enumeret 158³, et quædam addat tom. III *Concil. Hisp.* card. de Aguirre; at ejusmodi non sunt momenti, ut singula necessum sit numerare.

CAPUT III.

HÆRESEON SÆCULI XIII RECENSIO.

Albigenses, quos nonnulli exortos aiunt sub hujus sæculi initia, et Innocentio III sedente, cum valdensibus dogmata habuisse communia diximus superiori sæculo, cap. III. Appellati sunt autem albigenses ab albigensi civitate, seu Albia, aut Albiga provinciæ Narbonensis in Occitania, ubi plurimum invaluerunt, regnantibus Philippo Augusto et Ludovico VIII, sæc. XIII adolescente⁴. Albigensium fautorem fuisse, et non

¹ Pragmatica sanctio est *regium rescriptum*, de quo Calv. Lex. Jurid. Meminit et Aug. Collat. III, et conc. chalced., act. V.

² Indice tom. II *Rat. Temp.* Petavii, edit. Ven., pag. 632.

³ Cave tom. II, edit. Basil., pag. 342, etc.

⁴ Apud Raynaldum, ad ann. 1223, legitur albigenses in finibus Bul-

semel damnatum Raymundum, Tolosæ comitem, dictum est paulo supra. Is tamen sæpe armis profligatus, an. 1226, ad pedes legati rom. pontif. cardin. S. Angeli, ac præsentis S. Ludovico IX, Francorum rege, hæresim ejuravit, eamque insectari et contere jurejurando spondit. Tradunt aliqui ad valdensium deliramenta manichæorum et gnosticorum dogmatibus valde affinia, albigensium nonnullos adeo turpia et probrosa addidisse, ut veriti non sint concubitum cum sorore vel matre fornicationi cum alia qualibet fœmina comparare, et quod horrent audire christianorum aures, intemeratam castissimamque Deiparam vocare scortum.

Memimus paulo supra *Almarici*. Is Carnunti¹ in Gallia celtica ortus et dialecticæ peritia tumidus commentus est, nullam futuram fore generationem, sexusque discrimen, si Adam in innocentia stetisset; nullam aliam esse inferorum pœnam præter conscientiæ vermem, quem omnis peccator gerit in corde, cessasse jam cum lege Moysis potestatem Patris, et ipsius Almarici ætate legem Christi, vigere autem modo legem Spiritus sancti, per quam sacramentis, cunctisque exterioris cultus sublatis officiis, unusquisque sola interiori gratia salvetur. Hos vero aliosque Almarici articulos refert tom. IV *Anecd.* Etmundus Martene, et Fleury ad an. 1210, num. 59. Obiit Almaricus præ animi tristitia, atque post obitum exhumatus fuit atque in sterquilinum projectus.

Post Almarici obitum quidam ejus discipuli dilatantes pomeria, præter recensitos errores dogmatizarunt in Eucharistia nil præter substantiam panis adinveniri, Romam esse Babylonem et romanum pontificem Antichristum, sanctorum cultum esse idololatriam, eodemque pacto loquutum fuisse Deum ore Augustini ac ore Ovidii Nasonis. Ex his Willelmus Augustoritii², Bernardus quidam subdiaconus, Gullielmus faber aurarius, hujus sectæ propheta, Stephanus parochus

garorum, Croatiae et Dalmatiæ creasse sibi pseudopontificem Bartholomæum nomine, et producuntur verba *Parisii* id in *Hist. Anglorum* asserentis.

¹ Chartres. — ² Poitiers.

Corboli, seu Josedi, Dudon Almarici clericus, Elimandus acolythus, Guarinus presbyter et quidam alii, anno 1210, die 20 decembris, in campo extra Parisii mœnia fuerunt combusti.

Contra Prædicatorum, Fratrumque Minorum ordines, cæterosque in religiosa paupertate viventes, verbis scriptisque insiliit Gullielmus de S. Amore, ita ab oppido comitatus Burgundiæ cognominatus. Huic nonnulli Academia parisiensis adhæsere, accessitque postmodum Laurentius Anglus, Gullielmo in eadem Academia succedaneus. In libro inscripto, *De periculis novissimorum temporum adversus mendicantes ordines*, qui etiamnum legitur inter ejus Opera, in lucem edita anno 1632, tradidit religiosi nefas esse vivere ex eleemosynis, docere laicos, prædicare, adscribi magistrorum collegiis et excipere sæcularium confessiones sacramentales. At Gullielmi liber ab Alexandro IV, anno 1256 damnatus, flammisque adjudicatus est; quin auctor proximo anno 1257 Parisiis ac toto Galliæ regno discedere, et in posterum a docendo et scribendo abstinere jussus, extorris vixit, despectus ac miserrimus, obiitque post paucos annos.

Erupit per idem tempus secta *fraticellorum* seu *bizochorum*, auctore Hermanno Pongiluppo, Ferrariensi. *Bizochos* dictos arbitror a bisaccio, quod manticis victum ostiatim emendicarent; unde illorum nomenclatura, quomodo et *Pinsocherarum* apud Bocaccium quoque, vulgaremque sermonem, etiamnum permanent. *Bizzocco* apud Bocaccium legimus nov. 24, *Pinzochere* nov. 27. Parum his absimiles *beguini*, de quibus proximo sæculo. Fraticelli autem, qui sectabantur Hermannum, hypocrisi et falsa pietate orbem deludebant, pessime de romana sentientes Ecclesia, quam apud se tantummodo servari autumabant. In abditis locis perpetrabant turpia et nefanda¹. Her-

¹ His tamen longe turpior secta *Gullielminæ* Bohemæ, a Bossio et Puricelio descriptæ. Hujus sectæ viri ac mulieres, non solum conventibus antelucanis cum presbyterorum indumentis post quasdam preces, sub modio lumine abscondito, ad fortuitos concubitus gradiebantur, ut Spondanus refert ad annum 1360, sed Gullielminam quoque asserebant esse Spiritum

manni autem ossa post mortem exhumata et igni tradita fuere.

Proscriptus insuper fuit hoc sæculo XIII ab Alexandro IV liber blasphema dogmata continens, cui titulus *Evangelium æternum*¹. Combustus Gerardus Segarellus, Parmensis, de cujus erroribus agendum est rursus sæculo proximo.

Permulta itidem quorundam scholasticorum absurda damnarunt archiepiscopi parisienses, Gullielmus et Stephanus Le Tempier. Idem fatum quibusdam Aristotelis lucubrationibus, proscriptis in synodo parisiensi anno 1209, propter quorundam scholasticorum abusum. Vide hujus synodi Acta tom. II *Conc.*, p. I, pag. 49. Ulterius David quidam Dinantius Belga et ditionis leodiensis, auditor olim Almarici, de quo supra, adeo delirus fuit, ut assereret Deum esse materiam primam. *Stadingi* (ita appellantur populi siti in finibus Frisiæ et Saxonæ, inviis paludibus fluviisque circumdati) eo immanitatis propudiique devenerunt, ut sacros omnes ministros crudelissime necarent, sacra mysteria polluerent, promiscuam exercerent libidinem, et Christi corpus in Paschate tantum e manu sacerdotis recipientes, in latrinam horrendissimo sacrilegio expuent. Judæi demum hoc sæculo ob execrabilem avaritiam et aliquos christianos pueros circumcisos, aliquos vero affixos cruci, adeo exosi, infamesque evaserunt, ut anno 1290 ejecti fuerint ex Anglia, anno 1296 e Galliis, et anno 1298 ex nonnullis Germaniæ urbibus.

sanctum fœmineo sexu incarnatum, aliaque absurdissima effutiebant deliramenta. Obiit hypocrita et insana mulier anno 1281, et anno 1300 exhumata fuit et combusta. Vide Joan. Mabillon *Musæi ital.*, p. 1, 20.

¹ Hujus libri auctor Joannes de Parma minorita. Labente item hoc sæculo edidit *Postillam* in Apocalypsim F. Petrus Joannes Oliva, ejusdem ordinis provinciæ Provinciæ. Dogmatizavit Ecclesiam catholicam esse Babylonem et rom. pontificem Antichristum. Legi apud Baluzium auctorem vixisse circa annum 1300, sed alibi mortuum inveni an. 1297. Articuli autem ejus LX censura notati et proscripti fuerunt an. 1318, sedente Joanne XXII.